

VIERDE JAARGANG - NUMMER: 43 - SEPTEMBER 2022

In dit nummer onder andere: .....

- * Mutters hofleverancier van Lloyd-meubels.
- * Het schip van de maand, het ms Brastagi.
- * Flessenpost en korte berichten.
- * Lopende projecten.

Dat wij deze geupgrade zwart/wit foto hier gebruiken heeft een bijzondere reden die u na het lezen van de laatste pagina kunt raden ..... het heeft met de maker van de wieg te maken. Vlnr. Koningin Wilhelmina, Prinses Beatrix, Prinses Irene in de wieg en Prinses Juliana - 1939

Deze gratis, digitale LLOYD-MAIL is bestemd voor relaties van het Lloyd-Atelier te Netersel. Inschrijven en uitschrijven s.v.p. via e-mailadres: Lloydexpo19@gmail.com

GRATIS DIGITAAL MAANDBLAD VAN HET LLOYD-ATELIER TE NETERSEL

LLOYD-MAIL

COLOFON

'LLOYD - MAIL'
Redactie: Ed van Lierde
Tekstcorrectie:
Josje van Lierde-Olivier

Uitgever:
Ed van Lierde - Netersel
Telefoon: 0497 - 840999
E-mail: Lloydexpo19@gmail.com

© Copyright Ed van Lierde - 2022

Het schenden van auteursrecht is strafbaar volgens Artikel 31 van de Auteurswet.

KATA PENGANTAR

De (althans hier in Oost-Brabant) mooiste zomer sinds jaren is voorbij en de herfst zorgt er, met de hoog nodige regen, voor dat het werk zich geleidelijk aan weer van buiten naar binnen verplaatst. Het afgelopen halfjaar hebben we privé een inhaalslag gedaan wat de isolatie van onze woning betreft. Gelukkig was het Lloyd-Atelier tijdens de renovatie al goed geïsoleerd. Binnenkort is ook de woning klaar voor de winter.

Tijd komt ook vrij voor de website van het Lloyd-Atelier. Alhoewel die, in de maritieme sfeer, al een aantal jaren de grootste van Nederland is, valt er nog veel informatie aan de site toe te voegen. Met name de gegevens van de talloze schepen van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd, niet te vergeten, alle schepen van haar voorgangers.

Wat, naast de aanvullende boosterprik, in de herfst/wintertijd ook weer aan bod kan komen is het verder inrichten van het Lloyd-Atelier, met name het kleinere Lloyd-erfgoed moet nodig haar eigen logische plekje gaan krijgen en daartoe wordt ook nog een aantal planken in de opslag gebouwd. Een en ander zal daarna zeker overzichtelijk zijn en het soms een halve dag zoeken naar een kleiner item is dan, hoop ik, verleden tijd.

Wat ik, ongetwijfeld, samen met u, ook graag in de verleden tijd zie verdwijnen is de walgelijke oorlog die de Russen voeren tegen Oekraïne. Zo lang die oorlog nog duurt, zal de nationale vlag van Oekraïne in de Lloyd-vlaggenmast blijven wapperen, iedereen mag dit als een statement zien!

Ed van Lierde

ONS COMITÉ VAN AANBEVELING

De leden van het Comité van Aanbeveling verbinden hun eigen, goede naam aan het Lloyd-Atelier. Hiermee willen zij de belangrijkheid van het onderwerp (de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd en al haar voorgangers in relatie tot de vaart op Nederlands Indië) onderstrepen. Zij geven hiermee tevens aan dat de poging van het Lloyd-Atelier het genoemde onderwerp uit de vergetelheid te houden, bij haar in goede handen lijkt. Momenteel bestaat het Comité uit de volgende leden (alfabetische volgorde):

Mr. Hein van Ameijden
Algemeen directeur Damen-Schelde
Naval Shipbuilding te Vlissingen.

Gerard Cox
Acteur, zanger, scenarioschrijver,
cabaretier, columnist te Rotterdam.

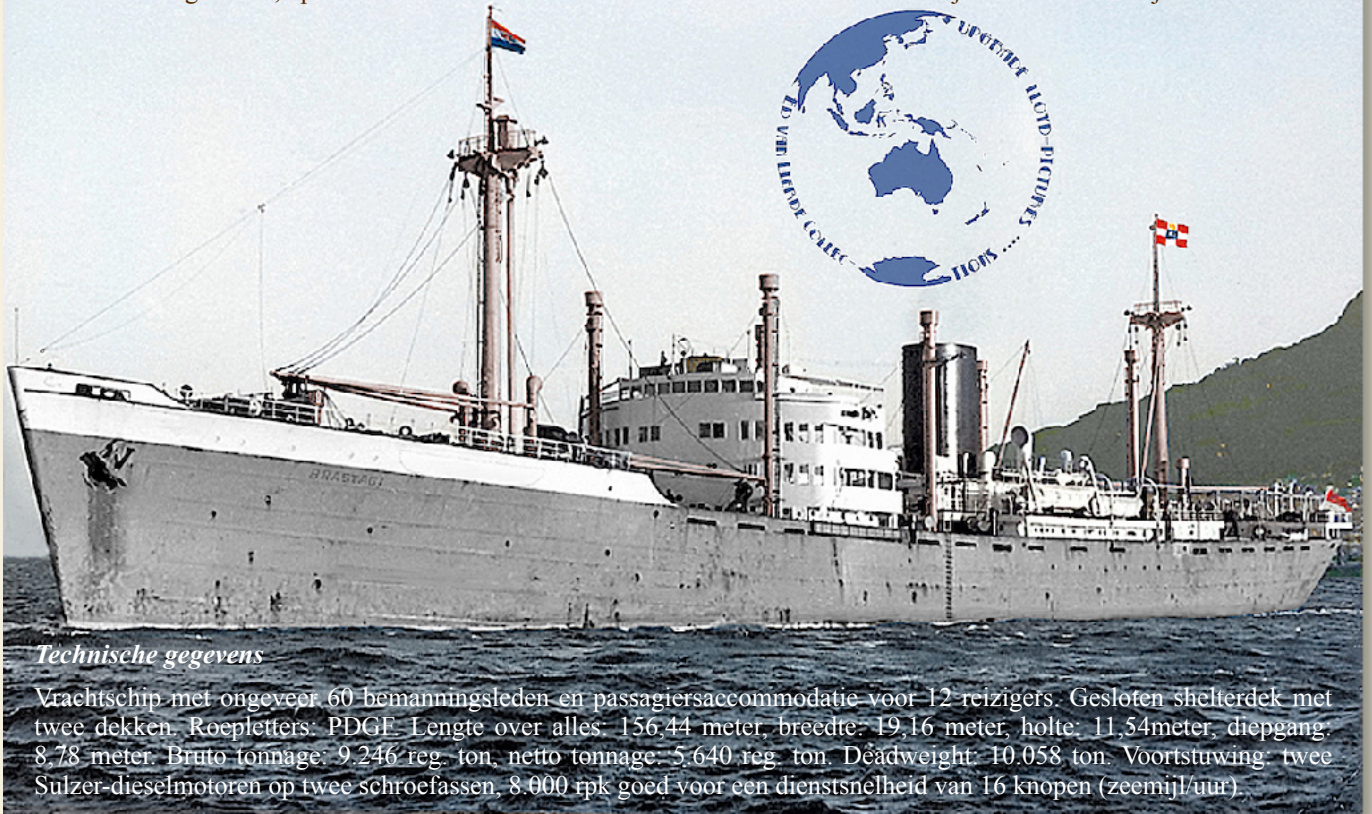

Wieteke van Dort
Actrice, zangeres, cabaretiëre te
Den Haag.

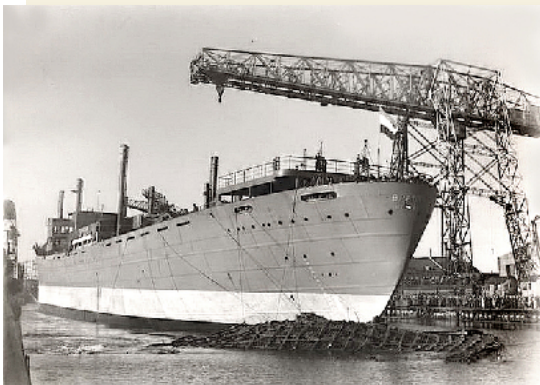
Karakteristiek

De vrachtschepen met passagiersaccommodatie: ms Brastagi en ms Weltevreden waren de eerste zogenaamde 'Drie-eiland-schepen' van de succesvolle serie waartoe ook de zusjes: ms Bantam, ms Japara en de later gebouwde ms Garoet, ms Slamet, ms Mataram, ms Langkoeas en ms Blitar behoorden. Het ms Brastagi werd op 6 februari 1937, onder bouwnummer-203, bij de Koninklijke Maatschappij 'De Schelde' te Vlissingen tewatergelaten. Op 25 november 1947 brak ze, na een felle brand in een van de ladingruimen, op de Indische Oceaan en werd 'total loss' verklaard ..... zij werd slechts tien jaar oud!

Technische gegevens

Vrachtschip met ongeveer 60 bemanningsleden en passagiersaccommodatie voor 12 reizigers. Gesloten shelterdek met twee dekken. Roepletters: PDGE. Lengte over alles: 156,44 meter, breedte: 19,16 meter, holte: 11,54 meter, diepgang: 8,78 meter. Bruto tonnage: 9.246 reg. ton, netto tonnage: 5.640 reg. ton. Doodweight: 10.058 ton. Voortstuwing: twee Sulzer-dieselmotoren op twee schroefassen. 8.000 rpk goed voor een dienstnelheid van 16 knopen (zeemijl/uur).

Links: Tewaterlating bij de Koninklijke Maatschappij De Schelde te Vlissingen door mevrouw M.J. Ruys - 6 februari 1937

Troepen aan boord te San Diego - US Marine Corps - 1942

Het ms Brastagi in oorlogsgrijs - 1943

Stuurboord-passagiersdek - 1937

Rechts: Vlnr. 4e stuurman onbekend, 3e stuurman onbekend, 2e stuurman onbekend, 3e stuurman G. J. van Santen en 2e stuurman Bert Poot - Upgrade Ed van Lierde Collectie - 1947

Links: De midscheeps van het ms Brastagi gezien vanaf luik-3A - Upgrade Ed van Lierde Collectie - 1946

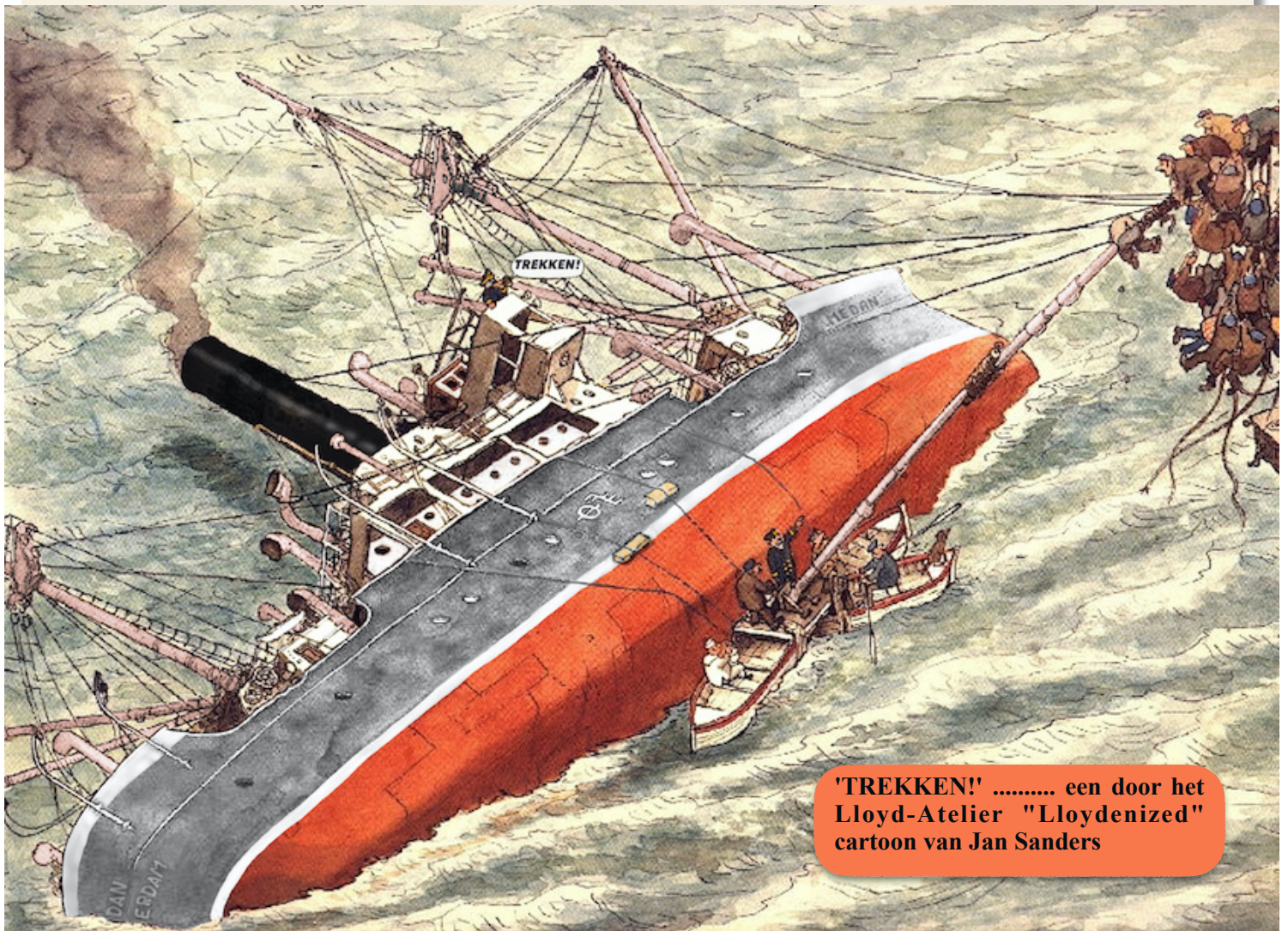

Donaties

Bij het nalezen van de augustus-uitgave van LLOYD-MAIL zag ik in deze rubriek dat ik de namen van donateurs zou opschrijven, maar dat vervolgens niet heb gedaan. Zo zijn de volgende 'milde gevers' tussen wal en schip terecht gekomen: Carla Rietveld en Johann Stuu, dochter en schoonzoon van Willem Ruys-bouwer Arie Rietveld en Jaap Moerland, oud Lloyd-WTK plus echtgenote Cobie.

Verder heeft Leo Rombout de afgelopen periode tweemaal gedoneerd en het verrassende aan deze donatie was dat ik de persoon Rombout niet thuis kon brengen. 'Niet voor één gat gevangen' heb ik toen € 1,- teruggeboekt en via de bankafschrijving het e-mailadres aan hem gevraagd. Tijdens de daarop volgende berichtenwisseling bleek dat Leo Rombouts abonnee is van 'Kroonvaarders', het maandblad van de Vereniging van voormalig personeel van de roemruchte Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij (KNSM). Daar kreeg hij telkens het laatste 'nieuws' over onze Lloyd te lezen en werd daar kennelijk zo enthousiast over dat hij dit met twee donaties beloonde. Tot slot wederom een donatie van Fred van der Heijden, oud Lloyd-Hofmeester.

Alle anonieme en niet-anonieme donateurs, hartelijk dank voor uw, zeer gewaardeerde, steun!!

'TREKKEN!' ..... een door het Lloyd-Atelier "Lloydized" cartoon van Jan Sanders

Koninklijke Rotterdamsche Lloyd 'Blue Delft Ware' uit de 'Ed van Lierde Collectie'.

1. Glas-in-loodraam ss Samarang

Zoals in het vorige nummer van Lloyd-Mail aangekondigd, heeft zwager Bert-Jan zich helemaal op de mahoniehouten lichtbak geworpen. Onze voor de hand liggende wens was dat het uiterlijk van de lichtbak het prachtige Lloyd-erfgoed zou ondersteunen en een LED-lichtpaneel het gebrandschilderde SAMARANG-glas-in-loodraam van achteren lumineus zou belichten. Zoals eerder aangegeven werd, via bedrijven, de hoofdprijs voor het construeren van zo'n lichtbak gevraagd, reden om een andere weg in te slaan, waarbij toch de gewenste, hoge kwaliteit zou kunnen worden gehaald. Dat is gelukt: voor de helft van de geoffreerde prijs is nu een lichtbak in eigen beheer gemaakt die recht doet aan de belangrijkheid van dit bijzondere Lloyd-erfgoed.

In een proefopstelling is al geconstateerd dat het LED-licht, dat dimbaar is, een prachtig effect geeft en laat zien hoe mooi de kleuren van dit kunstwerk zijn. Rest ons nog het inbouwen van het glas-in-loodraam in de mahonie lichtbak die overigens nog in de olie moet worden gezet. Het mahoniehout wordt dan ietwat donkerder en de nerven nog beter zichtbaar ..... **wordt vervolgd!**

2. Het project: Lloyd-treinen

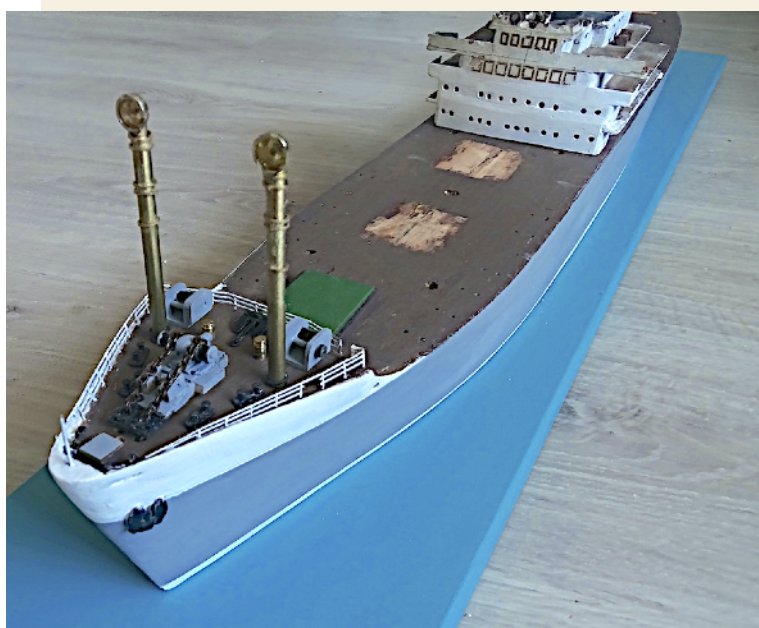

Wat de treinvitrine betreft, is hetzelfde verhaal van toepassing. De offerte bedroeg meer dan € 2.000,- Voor een klein deel is dat te verklaren omdat de vitrine, technisch gezien, wat ingewikkelder is om te maken en meer materiaal vraagt, bijvoorbeeld tevens glazen schuifruit. Ook dit project gaan zwager Bert-Jan en ik daarom in eigen beheer doen en we zullen naar schatting onder de helft van het bovengenoemde bedrag uitkomen.

Foto-links: Een passagier wuift aan boord van de Lloyd-Rapide naar de achterblijvers en rechts een, door het Lloyd-Atelier geupgrade foto uit 1931 van de 24-jarige Hutbediende Jan de Kloe die uiteindelijk Administrateur werd bij de Koninklijke Rotterdamse Lloyd ..... **wordt vervolgd!**

3. Restauratie scheepsmodel ss Zeeland

Voortgang renovatie

Zoals op de foto links te zien is, heeft Hans Roggeveen zich met name op de bak gericht. Zijn nieuwe winches en 'opgeschoond' ankerspil plus relevant railingwerk is al te bewonderen. Bij luik-1 is een groene pressing te zien waarop nog de afluitbalken, etc. zullen worden aangebracht. De renovatie van de midscheeps heeft Hans ook al ingeleid en zo wordt geleidelijk aan een rommelig scheepsmodel omgetoverd tot een echte aanwinst voor onze uitgebreide serie Lloyd-scheepsmodellen ..... **wordt vervolgd!**

Groot verdriet

Wij hebben er in het verleden niet de gewoonte van gemaakt aandacht te besteden aan het verscheiden van buitenlandse monarchen, maar voor 'Her Majesty' maken we een voor de hand liggende en eerbiedige uitzondering. Zij was het laatste staatshoofd van het bijzondere land dat zich ten Westen van ons uitstrekt en waarvan de bewoners jarenlang aan diegenen die het wilden horen, maar ook aan diegenen die het **niet** wilden horen, lieten weten: 'Britannia rules the waves!'

De geest van deze iconische vrouw heeft haar lichaam verlaten, maar diezelfde geest zal voortleven tot in de verre toekomst! Zeventig jaar lang heeft zij haar volk gediend, datzelfde volk is in groot verdriet gedompeld. Ik heb het idee dat de Britten daar niet alleen in staan!

Even schriftelijk contact gehad

In mijn KRL-Museum-periode en in het kader van de première Slammat-documentaire heb ik in 2015 contact met Buckingham Palace gehad. Ik heb toen, licht aanmatigend, de Queen om hulp gevraagd bij de afvaardiging van een lid van de Koninklijke familie, uiteraard in de hoop dat **zijzelf** over zou komen. Natuurlijk was dit een alles-of-niets-poging die door de Britten op uiterst hoffelijk wijze werd afgewezen. Het "No" van de Queen was, samen met het "No" van David Attenborough de mooiste afwijzing die ik ooit heb gehad. De laatstgenoemde had 'No' gezegd op mijn vraag of hij de Slammat-documentaire wilde inspreken. Zoals u weet zet ik altijd hoog in waardoor je meer kans op slagen krijgt, maar ook meer afwijzingen.

Her Majesty the Queen, Elizabeth II
1926-2022

FOTO-UPGRADE VAN DE MAAND .....

De ietwat donkere, maar scherpe zwart/wit foto links is door het Lloyd-Atelier omgetoverd tot een geupgrade foto met copy mark. Dat laatste is helaas noodzakelijk gebleken omdat steeds meer personen, met commercieel motief, met dit soort foto's, waaraan vele uren is gewerkt, aan de haal gaan. Om dat te voorkomen, is het copy-mark geplaatst. De geupgrade foto's zijn overigens ook gratis, zonder copymark, maar wel onder voorwaarden, bij het Lloyd-Atelier te verkrijgen.

Beide foto's laten het 'wisselen van de wacht' op het ms Willem Ruys zien: Vlnr, Kapitein C.G.F. Hoek die het commando overgeeft aan Kapitein Herman van den Heuvel (de laatste Willem Ruys-Gezagvoerder). Links van de telegraaf (voor de lezer rechts) staat 1e Stuurman J.J. Werumeus Buning - Lloydkade - 1961

Deze 'Flessenpost' is bedoeld om de lezer, indien gewenst, de mogelijkheid te geven zichzelf meer te betrekken bij het 'wel en wee' van het Lloyd-Atelier. In deze rubriek is plaats ingeruimd voor meningen, vragen, overwegingen, ideeën, etc. Vanwege de beperkte ruimte kan de tekst bij meer uitgebreide reacties ingekort worden, zonder overigens aan de essentie van de inhoud te komen.

1. E-mail van Henk Phillipse, oud-mede internaatbewoner Hogere Zeevaartschool Vlissingen - 19 augustus 2022

Hi Ed, Dit jaar met onze sleurhut, Nederlands fabrikaat Avento uit Meerkerk (vergelijk automobiel Saab.... natuurlijk zelfde lot ondergaan als andere kwaliteitsmerken: 'Wilton-Feijenoord', 'Kwatta', 'Meubelen Oisterwijk' of 'De Gruyter'.... niet meer nieuw te koop) begonnen we in Diessen ... prachtomgeving en voor "Griekop 'n" schitterende boerencamping 't Huukske. Toen twee weken thuis .... toen twee weken Ommen.... toen twee weken thuis ... toen twee weken Chaam ... spreek uit "Kaam." Bij kinderen op de lagere school was deze schrijfstijl voor een opstel standaard ... "En toen ging ik .... en toen zag ik ... en toen deed ik ...." Enfin bij een ieder bekend die die fase van kroontjespen en inktpotjes in de bank Talens? Gimborn ? zich nog wel herinnert. Tijdens een tocht op fiets nabij Chaam kwamen we midden in de polder / bossen een restaurant tegen dat "Bunga Melati" heette. Ooit op mijn werk van Indo-collega wel eens die naam gehoord ... hij vertaalde ... Mooie bloem. Of hij dit goed deed ... Nederlands bij die mensen bleef probleem ... de schaaap... de deksel .... het pakking .... Heb op een tankerneus wel eens zoiets gezien als naam. Melati bloempje als jasmijn... of Bunga (niet Bunga Bunga dus!) ...." Mooi " betekent ... neem ik graag aan. Jaren terug toen een andere collega zich een nieuwe auto aanschafte .... maakte hij mij ook enthousiast voor dat merk. Bemiddelde beetje bij dealer en we aten in Bunga Melati op kosten Nissan ... heerlijk. Daar aan terugdenkend, reserveerde ik vanaf camping in Chaam mooi plekje om daar de avond na de fietstocht weer te gaan eten ..... perfect. Denk dat in wijde omgeving en bij genietters van de Indonesische tafel dit een bijzondere plek is. Konden deze keer rekening niet doorsluizen naar Nissan ... gewoon klein deel Koopvaardij Pensioenfonds en leeuwendeel Essent ABP.... Moest ik aan denken bij lezen Lloydmail. Restaurant Bunga Melati Alphen al zeer veel jaren een aanrader ....! Gegroet uit 't Veer, Henk

Bunga
Melati

Antwoord e-mail van het Lloyd-Atelier - 1 september 2022

Beste Henk, Ook je reactie op mijn 'Bunga Melati' is weer heerlijk om te lezen. Het is geen toeval dat toen wij 3,5 jaar geleden bij onze verhuizing van Oudehorne naar Netersel de wijde omgeving afstroopten op zoek naar een goed Indisch restaurant, wij daar inderdaad ook de 'Mooie Jasmijn', verscholen in een klein Brabants bos, ontdekten. Nog mooier dan de plek was het Indisch eten, waar het uiteindelijk om draait. Wat die zoektocht in en rondom Eindhoven betreft, hebben wij overigens heel lang moeten zoeken en via veel 'kaf onder het koren', ook een goed restaurant gevonden met de naam 'Indonesia', gelegen in Son en Breugel. In de buurt? dan zeer wel de moeite waard om eens te gaan proberen! Met hartelijke groet, Ed van Lierde.

INDONESIA

1935

PASSAGE-TARIEVEN MAILSCHEPEN IN GULDENS

NAAR	VAN SOERABAIA			VAN SEMARANG			VAN BATAVIA			VAN BELAWAN-DELI/SABANG		
	Enkele Reis			Enkele Reis			Enkele Reis			Enkele Reis		
	1e klasse	2e klasse	3e klasse	1e klasse	2e klasse	3e klasse	1e klasse	2e klasse	3e klasse	1e klasse	2e klasse	3e klasse
COLOMBO	365	275	—	340	260	—	305	240	—	185 Δ	120 Δ	—
PORT-SAID	760	615	400	735	600	385	700	580	365	580	460	305
GENUA/VILLEFR./	895	665	515	870	650	500	835	630	480	715	510	420
MARSEILLE/ALGIERS												
GIBRALTAR/TANGER	925	690	525	900	675	510	865	655	490	745	535	430
LISSABON												
SOUTHAMPTON	955	710	535	930	695	520	895	675	500	775	555	440
A'DAM/R'DAM	995	740	555	970	725	540	935	705	520	815	585	460

* Voor Villisfranchise vermeerderd met een toeslag van fl. 30.—, fl. 25.— en fl. 15.— voor resp. 1e, 2e en 3e klasse. Kinderen naar rato.

PASSAGE-TARIEVEN VRACHTSCHEPEN IN GULDENS

Δ Van Belawan van Sabang resp. fl. 130.— en fl. 75.—

NAAR	VAN SOERABAIA		VAN SEMARANG		VAN BATAVIA		VAN BELAWAN-DELI/SABANG PADANG	
	Enkele Reis		Enkele Reis		Enkele Reis		Enkele Reis	
	„Poelau“- en „Kota“-schepen	Overige Vrachtschepen	„Poelau“- en „Kota“-schepen	Overige Vrachtschepen	„Poelau“- en „Kota“-schepen	Overige Vrachtschepen	„Poelau“- en „Kota“-schepen	Overige Vrachtschepen
FORT-SAID	640	525	625	510	605	490	485	390
GENUA/MARSEILLE/	690	585	675	570	655	550	535	450
NAPELS								
LONDEN	735	615	720	600	700	580	580	480
A'DAM/R'DAM	765	635	750	620	730	600	610	500

RETOUR-REDUCTIE. Passagiers, die de heen- en terugreis binnen 2 jaar volbrengen, genieten een retour-reductie van 25% op de terugreis mits op de heenreis vol tarief is betaald. Deze reductie wordt berekend over het gemiddelde van de tarieven van uit- en thuisreis. — Wijzigingen zonder voorafgaande kennisgeving voorbehouden. Alle vorige uitgaven zijn hiernede vervallen.

Onovertroffen!

De ontwerpen die Herman Pieter Mutters uit Den Haag in het kader van scheepsinrichting en scheepsbetimmering maakte, genoten grote internationale bekendheid in de meubelwereld. Het vakmanschap waarmee hij en zijn fabrieksmedewerkers, zowel eigen als andermans ontwerpen, realiseerden was werkelijk onovertroffen. De eerste echt grote opdrachten voor Herman Pieter Mutters, die overigens met een echte 'Van Gogh' was getrouwd, kwamen rond 1899 van onder andere de Rotterdamse Lloyd en Stoomvaart Maatschappij Nederland. Zo heeft de Koninklijke Nederlandse Meubelfabriek haar eerste ontwerp verwezenlijkt op het Passagiersschip ss Sindoro (1899-1922).

Daarna volgden scheepsbetimmeringen en meubels voor het ss Indrapoera (1925-1956), het ms Sibajak (1928-1959), het ms Baloeran (1929-1940), het ms Dempo (1930-1944) en het ms Willem Ruys (1947-1965). De meest aansprekende opdracht uit de scheepvaart werd door de White Star Line gegeven, Mutters kreeg namelijk van deze roemruchte Engelse rederij de opdracht de zeer luxe eerste klas van de 'Titanic' in te richten. Het idee dat op de koude Atlantische zeebodem nog steeds meubels van Mutters te vinden zijn, is triest en aansprekend tegelijk.

De 'Koninklijke drie-eenheid'

De Rotterdamse Lloyd en later de Koninklijke Rotterdamse Lloyd had, wat het interieur van haar schepen betreft, eigenlijk een driehoeksverhouding met de Koninklijke Nederlandse Meubelfabriek Mutters te Den Haag en de Koninklijke Maatschappij 'De Schelde' te Vlissingen. Laatstgenoemde beschikte, vanaf haar oprichting, over een eigen timmerfabriek waar gespecialiseerde houtbewerkers de stalen scheepswanden met prachtig houtwerk bekleedden. Deze 'warme' interieurs waren niet alleen comfortabel, maar gaven de schepen tevens een deftig cachet. Mutters en 'De Schelde' zorgden dus samen voor de inrichting van de schepen die in Vlissingen voor de (Koninklijke) Rotterdamse Lloyd werden gebouwd.

Waar, naast de Titanic, ook nog Mutters'- meubels te vinden zijn .....
 ..... uiteraard bij het Lloyd-Atelier te Netersel. In de 'Ed van Lierde Collectie' zijn maar liefst zes kunstwerken van Mutters te bewonderen, twee daarvan zijn gerenoveerd met dank aan donateurs uit onze achterban .....

Jaren '40

Tamborastoel - 1910
gerenoveerd in 2021

Baloeranstoel en salontafel - 1930

één van de drie Baloeranstoelen
gerenoveerd in 2021

'n andere Baloeranstoel - 1930

Grondlegger Willem Ruys J.D. Zn. met zijn vlag en eerste zeilschip,
het barkschip: 'Cornelis Wernard Eduard' - 1839

